

Beslutningsforslag nr. B 107. Fremsat den 16. august 1993 af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen)

Forslag til folketingsbeslutning

om et udvidet dansk engagement ved FNs fredsbevarende styrke i det forhenværende Jugoslavien (UNPROFOR)

Folketinget meddeler sit samtykke til, at det danske engagement ved FNs fredsbevarende styrke i det forhenværende Jugoslavien (UNPROFOR) udvides gennem udsendelse af en dansk militær styrke, under forhold hvor mulighederne for at anvende militære magtmidler

er forøget, med henblik på at fremme gennemførelsen af Sikkerhedsrådets vedtagelser, herunder resolution nr. 770 af 13. august 1992, nr. 824 af 6. maj 1993, nr. 836 af 4. juni 1993 og nr. 844 af 18. juni 1993 samt generalsekretærens rapport af 14. juni 1993.

Bemærkninger til forslaget

I. Sikkerhedsrådet vedtog den 6. maj 1993 resolution nr. 824, hvori de overvejende muslimske byer Sarajevo, Tuzla, Zepa, Goradze, Bihac og Srebrenica, der igennem længere tid har været under serbisk belejring, erklæredes for »sikre områder« under FNs beskyttelse. Ved en sikkerhedsrådsudtalelse af 14. maj 1993 blev Mostar inkluderet som et af de sikre områder.

Den 4. juni d.å. vedtog Sikkerhedsrådet resolution nr. 836, som udvider UNPROFORs mandat under Pagtens kapitel VII med henblik på inden for de sikre områder at kunne afskrække mod angreb, overvåge våbenhvilen, fremme tilbagetrækningen af militære og paramilitære enheder ud over den bosniske regeringshær og besætte visse centrale områder samtidig med, at opgaverne i forbindelse med humanitære konvojer fortsættes. UNPROFOR bemyndiges til at tage de nødvendige forholdsregler i udførelsen af dette mandat. Dette indebærer, at FN-styrkerne er bemyndiget til at anvende magt som svar på bombardementer og angreb på de sikre områder eller bevidst obstruktion af UNPROFORs bevægelsesfrihed i og omkring de sikre områder og af de beskyttede humanitære konvojer. Herudover er FN-styrkerne naturligvis som hidtil bemyndiget til at anvende magt i direkte selvforsvar.

Resolutionen åbner endvidere mulighed for, at der – nationalt eller gennem regionale organisationer og i tæt koordination med FNs generalsekretær og UNPROFOR – kan tages alle nødvendige skridt gennem brug af luftstøtte for at bistå UNPROFOR i udførelsen af sit mandat.

Endelig anmodes generalsekretæren i sikkerhedsrådsresolutionen om at tilskynde UNPROFORs chef til i muligt omfang at redeployere styrkerne under hans kommando i Bosnien-Herzegovina, hvilket implicit involverer det danske hovedkvarterkompagni i Kiseljak.

Ifølge generalsekretærens rapport af 14. juni d.å. vedrørende implementeringen af resolution 836 vil beskyttelsen af de seks sikre områder, under forudsætning af at medlemslandene stiller den fornødne

flystøtte til rådighed, indledningsvis kræve, at der deployeres yderligere 7.600 UNPROFOR-soldater.

Det præciseres i rapporten, at der stedse må lægges stærk vægt på tilgængeligheden af flystyrker, idet det antages, at UNPROFORs landstyrker ikke vil være tilstrækkelige til at modstå et koncentreret angreb på nogen af de sikre områder. En sådan maksimal udnyttelse af luftstridskræfter vil kræve deployering af fremskudte luftstøttekoordinationshold på landjorden, såkaldte Tactical Air Control Parties (TACP), som har til opgave dels at dirigere flyene præcist mod de udpegede og godkendte mål, dels at undgå, at egne styrker angribes.

Generalsekretæren hilser det i denne forbindelse velkommen i sin rapport, at NATO i opfølgning af resolution 836 og på FNs anmodning den 11. juni d.å. har tilbudt at yde den nødvendige flystøtte i tilfælde af, at UNPROFOR angribes under udførelsen af sit mandat.

Ved resolution nr. 844 af 18. juni d.å. godkendte Sikkerhedsrådet generalsekretærens rapport, herunder forslaget om udsendelse af en yderligere styrke på foreløbig 7.600 mand, og anmodede generalsekretæren om at foretage konsultationer med henblik på at opnå tilsagn om troppebidrag.

På Det Europæiske Råds møde den 21.-22. juni d.å. i København fastslog EF-landene med henvisning til den betydning, de tillægger en hurtig og effektiv gennemførelse af resolution 836, deres beredvillighed til i givet fald at stille tropper, materiel og finansielle ressourcer til rådighed for operationen.

Holland og Frankrig har efterfølgende tilbudt at stille yderligere mandskab til rådighed. Herudover har FN modtaget troppeilsagn fra bl.a. Malaysia, Pakistan og Jordan.

De nordiske lande har modtaget en underhåndsforspørgsel fra FN om ligeledes at bidrage med styrker. I lyset heraf har der løbende været afholdt konsultationer mellem de nordiske lande, herunder på det nordiske stats- og udenrigsministermøde i Lofoten den 1.-3. juli 1993 med henblik på at afstemme holdninger og undersøge muligheden for at tilbyde FN et fællesnordisk bidrag.

På et ekstraordinært nordisk forsvarsministerråd den 6. august 1993 i Stockholm diskuteredes, hvorledes styrken mest hensigtsmæssigt burde sammensættes henset til den vanskelige opgave. Sverige har her haft en koordinerende rolle, da man forventes at ville være den største bidrager med ca. 870 mand. Fra de øvrige nordiske landes side planlægges der med bidrag i form af et norsk sanitetskompagni på 250 mand, en helikoptergruppe på 35 mand, en dansk kampvognseskadron på 115 mand og et hold (TACP) til koordination af støtte fra NATOs fly samt finske pansrede mandskabsvogne og om muligt beboelsescontainere. Styrken forudses herved at komme op på 1.000-1.200 mand.

Den integrerede fællesnordiske styrke forudses indsat til at beskytte det sikre område omkring Tuzla. Med et nordisk troppebidrag af den forudsete størrelse samt de øvrige troppetilsagn vil FN have nået styrkemålet på de 7.600 mand.

II. Det er regeringens opfattelse, at vi fra dansk side fortsat bør støtte FNs samlede indsats i det tidligere Jugoslavien ved dels at opretholde vort hidtidige engagement og dels bidrage til at opstille en fællesnordisk styrke. Regeringen lægger samtidig vægt på, at de udsendte styrker gives den bedst opnåelige beskyttelse.

Det er derfor regeringens hensigt at bidrage til den fællesnordiske styrke med en kampvognseskadron på i alt 10 middeltunge kampvogne af typen LEOPARD. Eskadronen vil blive udvidet med et forstærket logistisk element, omfattende mekanikerpersonel, reservevede, forsyninger og transportkapacitet, til at støtte eskadronen. Eskadronen vil samlet være på ca. 115 soldater.

Efter at de nordiske lande hver for sig nationalt har truffet beslutning om at deltage i den fælles styrke, er det tanken at foretage en fælles henvendelse til FN med henblik på at tilbyde denne.

I opfølgning af Alliancens tilbud om luftstøtte til implementeringen af resolution 836 og 844, der blev fremsat på anmodning af FN, samt under indtryk af den fortsatte serbiske offensiv mod Sarajevo og andre sikre områder godkendte NATOs Råd på et møde den 9. august d. å. en række operationelle optioner for en eventuel flyindsats i Bosnien-Herzegovina. NATO har ikke hermed besluttet sig for at iværksætte en sådan flyindsats. En beslutning herom vil i givet fald skulle træffes på et senere møde i NATO-rådet, i konsultationer med FN og under hensyntagen til udviklingen på landjorden og i fredsforhandlingerne samt de synspunkter, de to medformænd for den internationale konference om det tidligere Jugoslavien

måtte have. Indvirkningen på fredsforhandlingerne vil i denne forbindelse have afgørende betydning.

En eventuel gennemførelse af flyindsatsen vil komme til at ske i så nært samarbejde med FN, at der ikke kan tales om en selvstændig NATO-operation. UNPROFOR vil således blive inddraget i hele planlægningsprocessen. Konkrete flyoperationer vil ligeledes kun kunne gennemføres, såfremt både FN og NATO er enige herom.

Det er videre klart præciseret i planlægningsgrundlaget, at det alene tilkommer FNs generalsekretær at træffe beslutning om, hvorvidt og i givet fald hvornår det første flyangreb skal indledes.

En eventuel flyindsats skal ifølge NATO-beslutningen foregå inden for rammerne af Sikkerhedsrådets resolutioner, herunder navnlig 836 og 770. Resolution 770 bemyndiger medlemslandene til at tage »alle nødvendige skridt« med henblik på at sikre transporten af nødhjælpsforsyningerne til krigens ofre i Bosnien-Herzegovina. Det fremgår således eksplicit af beslutningen, »at en eventuel flyindsats alene har til formål at understøtte den humanitære hjælpeindsats og ikke må fortolkes som et forsøg på militær indgriben i konflikten«. Det er videre bl.a. på dansk foranledning fastslået, at der ved en eventuel flyindsats skal tages hensyn til UNPROFOR-styrkerne og nødhjælpspersonellet sikkerhed.

Med henblik på at sikre den danske FN-styrke – og dermed også den samlede fællesnordiske styrke – mulighed for at kunne udnytte den ekstra beskyttelse og støtte, som indsættelse af fly muliggør, vil det danske styrkebidrag tillige omfatte et TACP-element på ca. 6 mand. Endvidere forventes det, at Danmark skal bidrage med indtil 5 stabsofficerer med henblik på tjeneste i den fællesnordiske bataljonsstab samt i en eventuel FN-brigadestab.

III. Under henvisning til det anførte samt i henhold til grundlovens § 19, stk. 2, hvorefter Kongen bortset fra forsvar mod væbnede angreb på riget eller danske styrker, ikke uden Folketingets samtykke kan anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat, anmodes Folketinget om at meddele sit samtykke til, at det danske engagement ved FNs fredsbevarende styrke i det forhenværende Jugoslavien (UNPROFOR) udvides under forhold, hvor mulighederne for at anvende militære magtmidler er forøget.

De samlede foranstaltninger vil betyde en personeltilførsel på i alt ca. 125 mand samt materiel til en værdi af ca. 180 mio. kr. Udsendelsen vil medføre initialomkostninger på ca. 25 mio. kr. samt månedlige nettodriftsudgifter på ca. 3,3 mio. kr.

Den danske styrke forventes at kunne blive udsendt ultimo september 1993 for at kunne indgå i den

samlede nordiske styrke. Den samlede nettoudgift for 1993 forventes således at udgøre ca. 35 mio. kr., som forudsættes dækket ved en forhøjelse af forsvarrets bevilling til operationer i FN-, CSCE- og NATO-regi.

Der vil i forbindelse med forelæggelse af et aktstykke for Finansudvalget blive redegjort mere detaljeret for udgifterne.

Det yderligere danske bidrag vil blive opstillet i overensstemmelse med den særlige ordning, som har været anvendt ved opstilling af det danske bidrag til UNPROFOR i Bosnien-Herzegovina, jfr. B 95 af 18. september 1992. Styrken vil således blive opstillet og udsendt på frivillig basis. Forsvarsministeren opstiller styrken, idet enhver, der udpeges til denne speci-

elle styrke, gives lejlighed til at melde fra med angivelse af begrundelse herfor.

De heri nævnte tiltag vil betyde, at det samlede danske bidrag til UNPROFOR kommer op på ca. 1.300 soldater.

Det forudsættes, at personalet under nævnte tjeneste er omfattet af Tekstanmærkning nr. 53 til § 12. Forsvarsministeriet om erstatning ved invaliditet eller dødsfald.

Regeringen finder i overensstemmelse med hidtidig dansk støtte til FN, at vi bør gøre vort yderste for at opfylde FN's ønsker om styrker for om muligt at afslutte den ulykkelige konflikt i det tidligere Jugoslavien.

